

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

מוביליות של מתבגרים ומבוגרים.ות צעירים.ות בהקשר של שינויים במשפחה

ענת הרבסט-דבי, עמית קפלן,
מירי אנדבלד ונועה אשוש

מחקרים לדין 139
אדר ב' התשפ"ב, מרץ 2022

המוסד לביטוח לאומי
מינהל המחקר והתכנון

מוביליות של מתבגרים.ות ומבוגרים.ות צעירים.ות בהקשר של שינויים במשפחה

ענת הרבסט-דבי, עמית קפלן,
מירי אנדבלד ונועה אשוש

מחקרים לדין **139**

ירושלים, אדר ב' התשפ"ב, מרץ 2022

www.btl.gov.il

תקציר

מחקר זה עוסק בבחינת מוביליות בקרב מתבגרים ומתבגרות בישראל עם המעבר לבגרות צעירה, תוך התמקדות בהשפעות מעמדיות ומגדריות על תהליך זה. באופן ספציפי, נבחנו הקשרים בין מצב סוציו-אקונומי של ההורים בגיל ההתבגרות, שינויים במצב המשפחתי של ההורים ותעסוקה בגיל ההתבגרות. בנוסף, נבחנת ההשפעה של כל אלה על השכלה גבוהה והשכר בבגרות הצעירה. בספרות על תעסוקה בגיל ההתבגרות קיימת מחלוקת הן לגבי השאלה באילו מעמדות הסוציו-אקונומיים היא שכיחה יותר והן לגבי ההשלכות שלה על המשך החיים – בגילאי הבגרות הצעירה. אל מול מחלוקות אלו, למחקר הנוכחי שלוש מטרות: האחת, לבחון האם מעמד כלכלי ומצב משפחתי של ההורים בגיל ההתבגרות קשורים לתעסוקה בגיל זה, ואם כן, באיזה אופן. השנייה, לבחון כיצד משפיעה תעסוקה בגיל ההתבגרות, בשילוב עם מעמד כלכלי ומשפחתי של ההורים, על ההשכלה הגבוהה שלהם בבגרות הצעירה (עד גיל 28). השלישית, לבחון כיצד משפיעה תעסוקה בגיל ההתבגרות, בשילוב עם מעמד כלכלי ומשפחתי של ההורים, על תעסוקתם בשלב הבגרות הצעירה (עד גיל 28). המחקר מבוסס על נתונים אדמיניסטרטיביים ישראליים מהמוסד לביטוח לאומי אודות שנתון ילידי. ות 1991, בין השנים 2003-2018 (בהיותם בין גילאי 12 ל 28). הקובץ כולל נתונים על תעסוקה בגיל ההתבגרות, מצב משפחתי ומעמד כלכלי של ההורים בגיל וכן נתונים על התחלה, סיום וסוג ההשכלה הגבוהה שרכשו עד גיל 28 ואודות שכר שלהם עד גיל זה. ממצאי המחקר מלמדים על מורכבותה של תעסוקה בגיל ההתבגרות בהקשר לאי שוויון חברתי. תעסוקה בגיל ההתבגרות זו שכיחה יותר בקרב נערים בהשוואה לנערות, ושכיחה יותר במעמד הבינוני בהשוואה למעמד הנמוך. באותו זמן, שינוי במצב המשפחתי של ההורים בקרב נערות מעלה את סיכויי התעסוקה שלהן בהשוואה לנערות שלא חוו שינוי כזה. באשר להשפעת התעסוקה בגיל ההתבגרות על השכלה גבוהה, הממצאים מראים כי בקרב שני המגדרים, וללא קשר למעמד הכלכלי של ההורים, תעסוקה אינטנסיבית מפחיתה את הסיכוי להתחיל ללמוד השכלה גבוהה, לסיים 3 שנות לימוד במוסד להשכלה גבוהה וללמוד באוניברסיטה לעומת מכללה. ההשפעות של תעסוקת מתבגרים. ות על תעסוקה ושכר בבגרות הצעירה מורכבת: בעוד תעסוקה אינטנסיבית בגיל ההתבגרות מעלה את הסיכוי לעבוד בשכר בגילאי הבגרות הצעירה, גובה השכר, כמשתנה התלוי בתוצאות ההסתברות לעבודה, נחלשת ההשפעה החברתית-כלכלית של תעסוקה בגיל ההתבגרות על השכר בגיל זה. מחקרים עתידיים יבחנו האם השלכות אלו של תעסוקה בגיל ההתבגרות על השכר, נמשכות גם מעבר לגיל 30.

1 תוכן העניינים

1.....	מבוא וסקירת ספרות
3.....	שאלות המחקר, נתונים ושיטת המחקר
6.....	ממצאים
9.....	דיון ומסקנות
11.....	ביבליוגרפיה
14.....	לוחות ונספחים

מבוא וסקירת ספרות

בעשורים האחרונים, חיי המשפחה הפכו דינמיים ומורכבים יותר, עם העלייה בשיעורי הגירושין והפרידות, הורות יחידנית, מגורים משותפים עם הורה שאינו ביולוגי וגיבוש משפחה מעורבת מפרקי משפחה קודמים (Amato, 2010; Goldscheider et al., 2015; Härkönen et al., 2017; Masluskaitė, 2017; Mortelmans et al., 2020). כתוצאה מכך, מספר גדל והולך של ילדים ומתבגרים חווים שינויים משפחתיים הקשורים בעיקר לגירושין או פרידה, ובתדירות נמוכה יותר, למוות של אחד ההורים - ומעבירים לפחות חלק מילדותם ו/או התבגרותם במשקי בית חד הוריים (Bernardi and Mortelmans, 2018; OECD, 2019a). בעוד שההשלכות של שינויים משפחתיים על ילדים ומתבגרים נחקרו רבות בעולם (לסקירה, ראו למשל, Härkönen et al., 2014; Amato & Anthony, 2014; McLanahan et al., 2013; Mortelmans et al., 2017), הקשר של אלה לתעסוקה בגיל ההתבגרות ולמוביליות בהמשך החיים בתחומי ההשכלה והתעסוקה, קיבלו פחות תשומת לב. המחקר שלנו מתמקד בהשלכות שיש לסיום נישואי ההורים (פרידה, גירושין, אלמנות) על תעסוקה בגיל ההתבגרות (גילאי 15-17), השכלתם האקדמית בהמשך החיים וכן תעסוקתם בבגרות הצעירה (young adulthood). המחקר בוחן שאלות אלו תוך התייחסות להצטלבויות בין מעמד כלכלי של ההורים לבין מגדר.

הסוגיה של תעסוקה בגיל ההתבגרות מצויה במחלוקת בספרות המחקרית בנוגע לשאלה באילו מעמדות כלכליים היא שכיחה יותר. בעוד יש מחקרים שמצאו שהיא שכיחה יותר בקרב המעמד הבינוני (Mont Alva & Mortimer, 2015), אחרים מצאו שכיחות גבוהה יותר במעמד הנמוך, במיוחד כאשר מדובר בתעסוקה אינטנסיבית (ILO, 2013). זאת ועוד, בעידן של אי ודאות וחוסר יציבות הן בשוק העבודה והן בחיי משפחות (Kaplan and Herbst-Debby, 2018; Raz-Yurovich, 2013), שבו מרבית המשפחות הן של שני מפרנסים ויותר, עוני ומצוקה כלכליים עלולים להוביל לצורך גדול יותר בתעסוקה של מתבגרים. ות כמנגנון התמודדות עם סיום הנישואין וההשלכות הכלכליות המתלוות אליהם (Herbst-Debby et al., 2021; Endeweld et al., 2021). תעסוקה זו בתורה עשויה גם להשפיע על המוביליות של אותם בני נוער בהמשך חייהם בבגרות הצעירה.

קיים ויכוח מתמשך בספרות המחקרית על הקשר בין תעסוקה בגיל ההתבגרות לבין הישגים לימודיים (Hwang & Domina, 2017; Mortimer, 2010) וביצועים בשוק העבודה כבוגרים צעירים. מצד אחד, תעסוקה בגיל זה עשויה להקל על גישה והצלחה בהשכלה אקדמית, שכן היא עשויה לסייע בפיתוח מיומנויות עצמאיות ומוסר עבודה (Mortimer, 2003, 2010; Neyt et al., 2019). מצד שני, תעסוקה במהלך גיל ההתבגרות, במיוחד תעסוקה אינטנסיבית, עשויה להשתמש במשאבים שאחרת היו יכולים להיות מושקעים בתוצאות אקדמיות, ובכך להפריע להשכלה גבוהה (Gong et al., 2012; Staff et al., 2010, 2020).

ההקשר הישראלי

ישראל מהווה מקרה בוחן מצוין לסוגיות לעיל ממספר סיבות. ראשית, ישראל היא חלק מה-OECD ומכאן שהיא תחת התקנות שלו מבחינת תעסוקת בני נוער. שנית, כמו במדינות רבות אחרות באירופה

ובארה"ב, הסיכון לגירושין בישראל גבוה יותר במשפחות עם פחות משאבים כלכליים וחינוכיים (Herbst & Kaplan, 2015; Härkönen, 2018; Härkönen & Dronkers, 2006; McLanahan & Jacobsen, 2014), וכך גם הסיכון להתדרדרות כלכלית לאחר גירושין, במיוחד בקרב אימהות וילדים (Herbst-Debby, 2009; Jansen et al., 2021). שלישית, בישראל יש את שיעורי הילודה הגבוהים ביותר מבין מדינות ה-OECD (OECD, 2021) ונמצא כי סיכויי הגירושין גבוהים יותר בקרב משפחות ישראליות-יהודיות (לא חרדיות) עם מספר גבוה יותר של ילדים. בהתחשב בעובדה שיש פחות יציבות במשפחות עם פגיעות כלכלית והרבה ילדים, ישראל מספקת מקרה בוחן טוב לבדיקת התיאוריות בתחום זה.

שאלות המחקר, נתונים ושיטת המחקר

במחקר זה ננסה לענות על שלוש שאלות עיקריות:

- האם סיום נישואים של ההורים בגיל ההתבגרות קשורה לתעסוקה בגיל זה, ואם כן, באיזה אופן?
- כיצד משפיעה תעסוקה בגיל ההתבגרות, בשילוב עם מעמד כלכלי ומשפחתי של ההורים, על ההשכלה הגבוהה שלהם בבגרות הצעירה (עד גיל 28)?
- כיצד משפיעה תעסוקה בגיל ההתבגרות, בשילוב עם מעמד כלכלי ומשפחתי של ההורים, על תעסוקתם בשלב הבגרות הצעירה (עד גיל 28)?

מרבית הבדיקות יעשו בפילוח מגדרי, לנוכח ההבדלים המגדריים הידועים בשוק העבודה.

כדי לבדוק את שאלת המחקר הראשונה בנינו מערך נתוני אורך ייחודי, המבוסס על נתונים אדמיניסטרטיביים ישראלים מהמוסד לביטוח לאומי. אנו מתמקדות בקבוצה של ילידי.ות 1991, שחיו עם הוריהם הנשואים בשנת 2003 בגיל 12. עקבנו אחר קבוצה זו מדי שנה עד גיל 18, ובחנו האם הם חוו שינוי במצב המשפחתי (הורים התגרשו/התאלמנו) בגיל 14. בדקנו את מעמד התעסוקתי בגילאי 15-17 בהשוואה למי שלא חוו זאת. הדבר נדרש לצורך התגברות על סלקציה אפשרית הקיימת בין גירושין לבין מעמד כלכלי והבטחת מצב בסיסי דומה אצל כל הילדים הנבדקים.

הנתונים על כל מתבגרת.ת בכל שנה כוללים מצב תעסוקתי (עובדת.ת או לא), הכנסה מעבודה ונתוני הורים כגון מצב משפחתי והכנסה. יחידת הניתוח היא נערה.ת בשנה. ב-2005, היו בסך הכל 4,215 נדגמים כ-15.5% מהמדגם חוו גירושי הורים ($n=654$) וכ-4.5% חוו אובדן הורים ($n=194$). אלו נכנסו בוודאות למדגם, ולכך התווספו כ-80% מסך המדגם ($n=3,367$) - מקרים שבהם הנערים.ות נותרו בבתים נשואים. נוצר בסופו של דבר מדגם של 12,585 שנותרו חיים, בהם 6,393 מתבגרות ו-6,192 מתבגרים לשלוש השנים של גילאי 15-17.

כדי לבחון את שתי שאלות המחקר האחרות (השניה והשלישית), בנינו קובץ נוסף, הכולל מדגם אקראי מייצג של כלל ילידי.ות 1991, כאשר עבור כל נדגם, השתמשנו ברשומות מגילאי 19 עד 28. לאחר מכן בדקנו האם התחילו וסיימו לימודי השכלה גבוהה וכן השכר שלהם. בבגרותם הצעירה. הפעם משתנה התעסוקה בגיל ההתבגרות הפך למשתנה בלתי תלוי, יחד עם משתני המעמד המשפחתי (משפחה חד הורית או דו הורית) והמעמד הכלכלי של המשפחה שממנה הגיע המתבגר. כך, וקטור המשתנים הבלתי תלויים כלל משתנים מתקופת גיל ההתבגרות (מעמד כלכלי ומשפחתי ותעסוקה בגיל נוער) ומשתנים מתקופת הבגרות הצעירה (גילאי 19-28, למשל, האם התחתנה, האם נולדו ילדים.ות). המדגם לשאלות מחקר אלו כלל בסך הכול 28,410 אנשים, 14,290 גברים ו-14,120 נשים.

עבור שני בסיסי הנתונים יש לציין כי הם אינם כוללים הכנסה בלתי רשמית, אשר עשויה להיות שכיחה יחסית בגיל ההתבגרות (למשל, עבור שמרטפות). בנוסף, חסר בו מידע על משרה חלקית מול משרה מלאה (אין נתונים על שעות עבודה, רק מספר חודשי עבודה בשנה). כמו כן, אין נתונים על האם המתבגר למד בבית הספר בשנה מסוימת או מידע על אחוז הנושרים מהתיכון בגילאי 15-17.

משתני מחקר

משתנים עבור שאלת המחקר הראשונה

המשתנה התלוי: תעסוקה בגיל ההתבגרות נמדדה כמשתנה דיכוטומי, המצביע על השתתפות בכוח העבודה ($1=כן$, $0=לא$). קידדנו תעסוקה אם המתבגרת עבדה לפחות ארבעה חודשים בשנה הקלנדרית, כדי לנטרל מקרים של עבודה בחופש הגדול בלבד (ראו נספח נתונים תיאוריים ב', המראה כי רוב גדול אינו עובד כלל, ובארבעה חודשי תעסוקה יש צניחה במספר העובדים בהשוואה לשלושה חודשים).

המשתנים הבלתי תלויים הם: הסטטוס המשפחתי של ההורים נקבע לפי האם בגיל 14 הריו של המתבגרת. התגרשו ($1=$), אחד מהם נפטר ($2=$), או שהם נשארו נשואים זה לזה ($0=$), קטגוריית ההתייחסות).¹ הכנסת ההורים נמדדה כמשתנה המשתנה עם הזמן (time varying) כחמישון ההכנסה הפנויה לנפש תקנית במשפחה (אנדבלד ואחרים, 2019). בחרנו חמישונים במקום משתנה הכנסה רציף כדי לאפשר לנו לחקור תבניות לא ליניאריות. כללנו גם מגדר ($1=נערה$, $0=נער$); גיל; האם בשנת 2003; ומשתנה המשתנה עם הזמן האם היו תינוקות (בני 0-2) במשק הבית ($כן=1$, $לא=0$). כל המודלים כללו גם קבוצה של משתני דמה המודדים שייכות לקבוצות מיעוט (Swirski et al., 2021): ישראלים-פלסטינים ($1=$) לעומת ישראלים-יהודים ($0=$); עולים משנות ה-90 ואילך ($1=$) לעומת לא עולים ($0=$); יהודים חרדים ($1=$) מול אחרים ($0=$).

משתנים עבור שאלת המחקר השניה השלישית

המשתנים התלויים: בכדי לבחון את שאלת המחקר השניה, ולבדוק השכלה גבוהה בבגרות הצעירה (גילאי 19-28), בחנו שלושה משתנים תלויים: האם התחילו בלימודי השכלה גבוהה עד גיל 28, האם השלימו את לימודיהם (דהיינו למדו לפחות 3 שנים במוסד אקדמי²), מאחר שבהקשר הישראלי שבו השירות הצבאי הוא חובה וקיימת נורמה של נסיעה לחו"ל לאחר מכן, עשויים להיות מקרים שבהם סטודנטים לא סיימו את לימודיהם עד גיל 28 - לכן חשוב היה להשתמש בשני המקרים – התחילו וסיימו את לימודיהם. בכדי לקבל אינדיקציה על אי שוויון בתוך מערכת ההשכלה הגבוהה משתנה תלוי שלישי מציין אם הסטודנט ית למדו לפחות שנה אחת באוניברסיטה ($1=$) או במכללה ($0=$). בכדי לבחון את שאלת המחקר השלישית, המתמקדת בתעסוקה ושכר בבגרות הצעירה, המשתנה התלוי היה לוג השכר החודשי (משתנה המשתנה עם הזמן בין גילאי 19 ל 28).

משתנים בלתי תלויים: המשתנה של תעסוקת נוער כמשתנה בלתי תלוי נמדד כמספר השנים שבהם הנחקרים עבדו בין גילאי 15 ל 17 (נע בין 0 ל 3). בנוסף, הוכנסו משתנים של גיל ההתבגרות: מספר שנות הגירושין של ההורים (אם היו) בין גילאי 12 ל 18 (נע בין 0 ל 7); לוג ההכנסה הפנויה של משק הבית בגיל 14; מספר נפשות במשק הבית בגיל 14; מגורים בפריפריה בגיל 17 ($כן=1$, $לא=0$); משתנים של גילאי הבגרות הצעירה היו: מספר ילדים עד גיל 28, והאם נישאו עד גיל 28 ($כן=1$, $לא=0$).

¹ בשל מספר מועט של מקרים בהם ההורים התאלמנו, לא יכולנו לנתח לעומק קבוצה זו ולכן לא נכללה בניית הרב משתני.
² עשויים להיות מקרים שבהם הסטודנט למד 3 שנים אקדמיות ולא השלים ב.א., אולם התייחסנו לכך כאל מי שהשלים ב.א.

בשאלת המחקר השלישית, המודלים כללו גם משתנים המשתנים עם הזמן של: האם מתגוררת. בפריפריה (1-כן, 0=לא), האם סטודנטית (1=כן, 0=לא); האם מקבלת/קצבת נכות (1=כן, 0=לא); גיל וכן סדרת משתני דמי של ענפי תעסוקה עיקריים (קטגוריית הבסיס: שירותים אחרים כגון מסחר ואוכל).

מבחינת אסטרטגיית המחקר, בכדי לבחון את שאלת המחקר הראשונה השתמשנו ברגרסית פאנל לוגיסטית לגילאי העבודה (15-17), כדי לבדוק מהם המאפיינים של מי שעבדו ומהי תרומת המעמד המשפחתי של ההורים והמעמד הכלכלי בהסבר המצב התעסוקתי של המתבגר. עבור שאלת המחקר השנייה (השכלה גבוהה), השתמשנו ברגרסיה לוגיסטית כדי לבדוק מי התחילו ללמוד ומי סיימו, וכן לגבי מי שהתחילו בלימודים אקדמיים – האם למדו באוניברסיטה או במוסדות אחרים, פחות יוקרתיים. במקרה זה התייחסנו לגיל 28 בלבד, כאשר המשתנים הבלתי תלויים נמדדו לפני גיל זה. לגבי שאלת המחקר השלישית (שכר) הרצנו רגרסיית שכר מסוג "הקמן"³ שבה בשלב הראשון נובאה ההסתברות לעבוד (שכן מגיל 19 עד 28 יש אוכלוסיות בישראל ששיעור גבוה מתוכן אינו עובד בשכר, כמו נשים ערביות וגברים חרדים ובנוסף ישנם סטודנטים. וזו שאינם עובדים בשנים מסוימות מתוך טווח זה). בשלב השני, לאחר לקיחה בחשבון של הסלקציה לתעסוקה, נובא לוג השכר החודשי על ידי רגרסיית, שהוסבר בין היתר על ידי המשתנה של תעסוקה בגיל ההתבגרות ומשתני גיל ההתבגרות המציינים את המעמד המשפחתי והכלכלי של משפחת המוצא.

³ הרגרסיה חושבה לגבי כלל התצפיות במדגם (לא כקובץ פאנל), עם clustering לאדם על כל שנתיים.

ממצאים

לוח 1 מציג ממצאים באשר לשאלת המחקר הראשונה - האם סיום נישואים של ההורים בגיל ההתבגרות קשורה לתעסוקה בגיל זה, ואם כן, באיזה אופן? בלוח מוצגים מקדמי הרגרסיה הלוגיסטית להסבר ההסתברות לעבוד בגיל ההתבגרות - בגילאי 15-17. בקרב כלל המדגם, נמצאו סיכויים נמוכים יותר לתעסוקת נערות בהשוואה לתעסוקת נערים. אין הבדל משמעותי במצב המשפחתי של ההורים במודל זה, מה שמעיד על כך ששינוי משפחתי אצל ההורים במדגם הכולל אינו קשור לתעסוקה של מתבגרים. עם זאת, האינטראקציה בין מגדר לגירושי הורים היא חיובית ומשמעותית: גירושין מגדילים את סיכויי העסקתן של נערות שהוריהן התגרשו בהשוואה לנערות שהוריהן נשואים, כלומר בנות נרתמות לסייע במשק בית עם מפרנס אחד לכל היותר. לגבי הקשר בין הכנסת ההורים לתעסוקה של מתבגרים במדגם הכולל, הימצאות באחד מהחמישונים הנמוכים (1 ו-2) מקטין את סיכויי התעסוקה בהשוואה לחמישון האמצעי (3). אף על פי שהמקדמים בחמישונים הרביעי והחמישי אינם מובהקים סטטיסטית, הסימנים שלהם הם גם שליליים, מה שמצביע על דפוס קשר לא ליניארי של הכנסת הורים ותעסוקה בגיל ההתבגרות, עם שיעורי תעסוקה גבוהים יותר במעמד הבינוני בגיל זה.

במודל בקרב מתבגרות, נמצא כי יש סיכוי גדול יותר לתעסוקה בקרב אלו החיות במשקי בית של הורים גרושים בהשוואה למתבגרות להורים נשואים. ואכן, גודל המקדם (0.60) מצביע על השפעה גדולה של המצב המשפחתי. גם כאן, חיים במשפחה חד הורית כתוצאה ממות אחד ההורים לא קשורים באופן מובהק לסיכויי תעסוקת מתבגרים, אם כי המקדם אינו זניח בגודלו (0.18) ובאותו כיוון - מה שעשוי להיות תוצאה של מספר קטן של מקרים של מות ההורה. השפעת הכנסת ההורים על הסיכויים שמתבגרות יועסקו דומה לסיכויים במדגם הכולל: לנערות מהחמישון האמצעי יש סיכויים גבוהים יותר להיות מועסקות מאשר למתבגרות שהוריהן בעלי הכנסה נמוכה יותר (חמישון ראשון ושני). לבסוף, במודל של מתבגרים, גירושי הורים מעלים משמעותית את הסיכוי של תעסוקה בגיל ההתבגרות (0.38) בהשוואה למתבגרים שהוריהם נשואים (בדומה לדפוס בקרב נערות). הקשר בין אובדן הורים לתעסוקה לא הגיע לממצאים מובהקים, אם כי המקדם (השלילי) וגדול למדי (-0.29).

לגבי הכנסת ההורים, מתגלה דפוס לא ליניארי ברור בקרב מתבגרים: הסיכויים להיות מועסקים נמוכים יותר עבור מתבגרים מקבוצת ההכנסה הראשונה והשנייה של ההורים בהשוואה לחמישון השלישי. מעניין לציין שהסיכויים להיות מועסקים בדרך כלל נמוכים יותר בקרב כל החמישונים בהשוואה לחמישון הביניים אך כאן, באופן מובהק סטטיסטית. יוצאים מכלל זה החמישון העליון של בנים, שבו התוצאה חיובית ומובהקת גם לעומת חמישון הביניים.

שלושת הלוחות הבאים, 2 עד 4 מציגים ממצאים לשאלת המחקר השנייה: כיצד משפיעה תעסוקה בגיל ההתבגרות, בשילוב עם מעמד כלכלי ומשפחתי של ההורים, על ההשכלה הגבוהה שלהם בבגרות הצעירה (עד גיל 28)? לוח 2 מציג ממצאים ביחס להסתברות להתחיל ללמוד השכלה גבוהה, לוח 3 מציג ממצאים ביחס להסתברות לסיים 3 שנות השכלה גבוהה ולוח 4 מציג ממצאים ביחס להסתברות ללמוד באוניברסיטה לעומת במכללה. ראשית, לוח 2 מציג ממצאים מהרגרסיה הלוגיסטית האומדת את הקשר של תעסוקה בגיל ההתבגרות (מודלים 1-3) לסיכוי להתחיל בהשכלה גבוהה עד גיל 28. בכל שלושת המודלים (סה"כ המדגם, נשים וגברים), עולה כי ככל שעבדו יותר שנים במהלך גיל

ההתבגרות, כך ירד הסיכוי שהאנשים יתחילו בהשכלה גבוהה. כלומר, תעסוקה בגיל ההתבגרות קשורה בסיכויים נמוכים יותר להתחיל לימודי תואר ראשון.

לגבי שאר המשתנים, הכנסה גבוהה יותר של ההורים בגיל 14 מגדילה את הסיכוי להתחיל לימודים בהשכלה גבוהה בכל ששת המודלים, כפי שניתן לצפות. לעומת זאת, ככל שיהיו יותר אנשים במשק הבית בגיל 14, כך הסבירות להתחיל לימודים לתואר ראשון בכל המודלים נמוכה יותר. גם לגירושי הורים בין הגילאים 12 ל-18 יש השפעה מובהקת סטטיסטית: ככל שעברו יותר שנות גירושין מגיל 12, כך הסבירות להתחיל בלימודים עד גיל 28 בכל המודלים נמוכה יותר. באותו כיוון, מגורים בפריפריה הגיאוגרפית בגיל 17 מקטינים את הסיכוי להתחיל בהשכלה גבוהה עד גיל 28 בהשוואה למגורים במרכז, אך רק בקרב גברים. הבדל מגדרי נוסף מתגלה על ידי הסתכלות על מספר שנות הנישואין עד גיל 28: בקרב נשים (ובמדגם הכולל), ככל שחלפו יותר שנים מאז הנישואין (כלומר, ככל שגיל הנישואין נמוך יותר), הסיכוי להתחיל ללמוד נמוך יותר. "קנס נישואין" כזה לא נמצא לגברים. עם זאת, עבור שתי קבוצות המגדר, ככל שהיו להם יותר ילדים עד גיל 28, הסיכוי להתחיל בלימודי השכלה גבוהה נמוך יותר עד גיל זה. לבסוף, ההשפעה של היות חלק מקבוצת מיעוט על הסיכוי להתחיל לימודים לתואר ראשון היא כפי שניתן לצפות: לישראלים-פלסטינים, עולים ויהודים-חרדים היה סיכוי נמוך יותר להתחיל בהשכלה גבוהה בשתי קבוצות המגדר.

לאחר מכן, בחנו את ההשפעה של עבודה במהלך שנות ההתבגרות על הסבירות לקבל לפחות תואר ראשון עד סוף גילאי העשרים. כפי שמראה לוח 3, הדפוסים שנמצאו לגבי השלמת תואר ראשון דומים במידה רבה לאלו שהניבו עבור התחלת תואר ראשון. ספציפית, במודלים 1 עד 3 נמצא כי ככל שעובדים יותר שנים בגילאי 15-17, הסיכוי להשלים תואר עד גיל 28 נמוכה יותר. הקשר של משתנים בלתי תלויים אחרים שנמדדו בגיל ההתבגרות לסיכוי להשלמת תואר היו דומים למה שנמצא בתחילת לימודי השכלה גבוהה, למעט שני חריגים. ראשית, מספר שנות הנישואין אינו קשור באופן משמעותי לסבירות לקבל תואר. שנית, בעוד בקרב גברים, הסיכוי להשלמת תואר ראשון נמוך יותר בקרב חרדים בהשוואה ללא-חרדים, אין הדבר כך לגבי נשים: ההבדל בין נשים חרדיות ללא חרדיות בסיכוי לסיים השכלה גבוהה עד גיל 28 אינו מובהק סטטיסטית.

ההיבט האחרון שבחנו בהקשר של השכלה גבוהה היה הסיכוי ללמוד באוניברסיטה לעומת ללמוד במכללה עד גיל 28, כסיגנל לאי שוויון במערכת ההשכלה הגבוהה עצמה בישראל, ולא רק עצם הלימודים במערכת ההשכלה גבוהה. טבלה 4 מציגה את מקדמי הרגרסיה של ההסתברות ללמוד באוניברסיטה לעומת ללמוד במכללה. ראשית, גם כאן נמצא כי תעסוקה בגיל ההתבגרות משמעותית: ככל שעולה מספר שנות התעסוקה בגילאי 15-17 כך קטן הסיכוי ללימודים באוניברסיטה לעומת במכללה. שנית, השפעת הרקע החברתי-כלכלי של המתבגרת נשמרת: הסיכוי ללמוד באוניברסיטה גדל ב-19% עם כל עלייה באחוז ההכנסה של משק הבית, מעט פחות לנשים (שהסיכוי שלהן ללמוד באוניברסיטה גבוה יותר מאשר לגברים). מגורים בפריפריה הגיאוגרפית בגיל 17 פועלים באותו כיוון, ומקטינים את הסיכוי ללמוד במוסדות אקדמיים יוקרתיים. כל שנה נוספת של גירושי הורים מקטינה את הסיכוי ללמוד באוניברסיטה בכ-3% אך רק בקרב נשים. מספר הנפשות במשפחה בגיל 14 אינו מובהק סטטיסטית ברוב המקרים.

לבסוף, לוח 5 מציג ממצאים ממודל רגרסיה מסוג הקמן שבחן את שאלת המחקר השלישית: כיצד משפיעה תעסוקה בגיל ההתבגרות בני נוער, בשילוב עם מעמד כלכלי ומשפחתי של ההורים, על תעסוקתם בשלב הבגרות הצעירה ועל רמת השכר (עד גיל 28). בלוח 5 מוצגת רגרסיית השכר של בני 19-28, תוך התייחסות למשתני גיל ההתבגרות שלהם וכן למשתנים של השכלה גבוהה. גם כאן מוצגים הממצאים לגבי כלל האוכלוסייה, נשים וגברים. הממצאים בחלק התחתון של הלוח מציינים את ההסתברות לעבוד. הממצאים מראים כי עד גיל 28, ההסתברות של נשים גבוהה יותר משל גברים לעבוד, אולי בשל השירות הצבאי הארוך יותר של גברים והשפעת האוכלוסייה החרדית. התעסוקה עולה עם הגיל, כצפוי. גם בפריפריה הסיכויים לעבוד בגיל זה גבוהים יותר, יתכן שבשל שיעור נמוך יותר של לומדים בהשכלה גבוהה (אם כי בקרב מי שלומדים הסיכוי גם כן גבוה יותר). תעסוקה אינטנסיבית בגיל ההתבגרות מעלה את הסיכוי לעבוד בכ-20%, לעומת ירידה (צפויה) אצל מקבלי קצבת נכות וחרדים – רק אצל הגברים שבהם, אצל נשים הכיוון הוא הפוך – הסיכוי לעבוד גבוה יותר מאשר בכלל האוכלוסייה.

החלק העליון של טבלה 5 מציג את ממצאי רגרסיית השכר, לאחר התחשבות בהסתברויות אלה, והיא מראה כי נחלשת ההשפעה החברתית-כלכלית של תעסוקה בגיל ההתבגרות על השכר בגיל זה. היא קיימת במידה מעטה רק אצל נשים. באותה מידה נראה כי ההשפעה על השכר בעקבות גירושי הורים קטנה למדי, ורק בכלל האוכלוסייה היא מובהקת. סטודנטים. ות הם בעלי סיכוי תעסוקה נמוכים יותר בהשוואה למי שאינם לומדים בגילאי 19-28, אבל בשכר נמוך יותר על פי תוצאות רגרסיית השכר. מעניין לגלות כי השגת תואר ראשון מעלה רק את שכר הנשים העובדות – כנראה משום שהן מתחילות ללמוד מוקדם יותר מגברים, ולכן רוכשות ניסיון בעבודה שעד גיל 28 מספיק לתת את אותותיו, לעומת הגברים שצריכים להימצא בשוק העבודה עוד כמה שנים כדי להיות מתוגמלים על התואר. כל שנת גיל כצפוי מעלה את השכר, ומעמד משפחתי של "נשוי.נשואה" גם הוא מעלה את השכר. נשים משתכרות 27% פחות מגברים, וגם הממצאים לגבי ענפי התעסוקה צפויים למדי ומראים על מקדמים גבוהים בעיקר בהייטק, בהשוואה לקבוצת הבסיס (שירותים אחרים – כגון עבודה במסחר ואוכל ועוד).

דיון ומסקנות

במחקר זה חקרנו את הסיכויים לתעסוקה בגיל ההתבגרות, בהתייחס למעמד כלכלי של ההורים ולמצב המשפחתי (נשואים, גרושים). בשלב הבא התייחסנו לתעסוקה בגיל ההתבגרות כמשתנה מסביר את השכר ואת הסיכויים לרכוש השכלה גבוהה בבגרות הצעירה – 19 עד 28, בהתאם למשתני המשפחה, התעסוקה וההשכלה. במטרה לענות על שלוש שאלות המחקר, נעשה שימוש בנתוני אורך מינהליים הקיימים במוסד לביטוח לאומי.

המחקר מראה כיצד תעסוקה בגיל ההתבגרות הנה, נושא מורכב וראוי למחקר המשך. ראשית, הממצאים שלנו מצביעים על פער מגדרי בשיעור התעסוקה לטובת בנים, בהמשך למחקרים קודמים בעולם (Besen-Cassino, 2008; Lintonen et al., 2007; 2016). שנית, הממצאים גם חושפים דפוס מגדרי מעניין ביחס לתעסוקה של בנות לאחר שחוו שינוי משפחתי של ההורים. נערות מתבגרות שהתמודדו עם שינוי משפחתי של ההורים היו בעלי סיכויי עבודה גבוהים יותר. ספציפית, בנות ממשפחות גירושין עבדו בשיעור גבוה משמעותית מאלה ממשקי בית נשואים, עם פער שהיה גדול בהרבה מזה של בנים. ממצא זה תואם מחקרים על משפחות בראשות אישה שהצביעו על כך ששיעור התעסוקה של בנות היה גבוה משמעותית מזה של בנים (Clampet-Lundquist, 2013). במקביל, המחקר הנוכחי מצא הבדלים מגדריים לטובת בנים במונחים של שיעורי תעסוקה, תוך תמיכה במחקרים קיימים שלישיית, מצאנו כי תעסוקה בגיל זה שכיחה יותר במעמד הבינוני בהשוואה למעמד הנמוך, ובקרב נערים – גם בהשוואה למעמד בגבוה.

לאור המחלוקת הקיימת בדיון האקדמי על ההשלכות ארוכות הטווח של תעסוקה בגיל ההתבגרות (מורטימר, 2010; Neyt et al., 2019), המחקר הנוכחי התמקד ביחס של תעסוקה כזו להשכלה גבוהה. מצאנו שהאינטנסיביות של תעסוקה קשורה ברכישת השכלה בבגרות הצעירה: ככל שעבדו יותר שנים במהלך גיל ההתבגרות, כך ירד הסיכוי שיתחילו ללמוד השכלה גבוהה. כלומר, תעסוקה בגיל ההתבגרות קשורה בסיכויים נמוכים יותר להתחיל לימודי תואר ראשון. דפוס דומה נמצא ביחס לסיכוי להשלים 3 שנות לימודים לפחות. יתר המשתנים הצביעו על תוצאות צפויות למעט שני חריגים: ראשית, מספר שנות הנישואין אינו קשור באופן משמעותי לסבירות לקבל תואר. שנית, בעוד בקרב גברים, הסיכוי להשלמת תואר ראשון נמוך יותר בקרב חרדים בהשוואה ללא-חרדים, אין הדבר כך לגבי נשים: ההבדל בין נשים חרדיות ללא חרדיות בסיכוי לסיים השכלה גבוהה עד גיל 28 אינו מובהק סטטיסטית. הרקע החברתי כלכלי ממשך לשחק תפקיד מרכזי גם כשבוחנים את ההסתברות ללמוד באוניברסיטה לעומת מכללות.

הממצאים מראים כי עד גיל 28, ההסתברות של נשים לעבוד גבוהה יותר משל גברים, אולי בשל השירות הצבאי הארוך יותר של גברים והשפעת האוכלוסייה החרדית. התעסוקה עולה עם הגיל, כצפוי. גם בפריפריה הסיכויים לעבוד בגיל זה גבוהים יותר, יתכן שבשל שיעור נמוך יותר של לומדים בהשכלה גבוהה (אם כי בקרב מי שלומדים הסיכוי גם כן גבוה יותר). תעסוקה אינטנסיבית בגיל ההתבגרות מעלה את הסיכוי לעבוד בכ-20%, לעומת ירידה (צפויה) אצל מקבלי קצבת נכות וחרדים – רק אצל הגברים שבהם, אצל נשים הכיוון הוא הפוך – הסיכוי לעבוד גבוה יותר מאשר בכלל האוכלוסייה.

מבחינת גובה השכר, כמשתנה התלוי בתוצאות ההסתברות לעבודה, מצאנו ראשית שנשים משתכרות 27% פחות מגברים. מצאנו גם היחלשות של ההשפעה החברתית-כלכלית של תעסוקה בגיל ההתבגרות על השכר בגיל זה. באותה מידה נראה כי ההשפעה על השכר בעקבות גירושי הורים קטנה למדי, ורק בכלל האוכלוסייה היא מובהקת. סטודנטים. ות הם בעלי סיכוי תעסוקה נמוכים יותר בהשוואה למי שאינם לומדים בגילאי 19-28, אבל בשכר נמוך יותר על פי תוצאות רגרסיית השכר. מעניין לגלות כי השגת תואר ראשון מעלה רק את שכר הנשים העובדות – כנראה משום שהן מתחילות ללמוד מוקדם יותר מגברים, ולכן רוכשות ניסיון בעבודה שעד גיל 28 מספיק לתת את אותותיו, לעומת הגברים שצריכים להימצא בשוק העבודה עוד כמה שנים כדי להיות מתוגמלים על הלימודים האקדמיים שלהם.

אנו מוצאות לפיכך כי תעסוקה בגיל ההתבגרות, ובייחוד עבודה אינטנסיבית יותר, אינה מועילה למוביליות בתחום ההשכלה בתקופת הבגרות הצעירה אלא להיפך. גם משתני המשפחה והמצב הכלכלי של ההורים משפיעים על המתבגרים בהמשך דרכם בשלב רכישת ההשכלה, אך הם פחות משמעותיים בהישגים בשוק העבודה. עם זאת, חשוב לזכור שמחקר זה מגיע עד גיל 28 בלבד. סביר להניח שהפער בהשכלה הגבוהה בין מי שהועסקו כנערים ונערות לבין מי שלא, לא מוצה במחקר זה, שכן בדיקה זו צריכה להיערך בגילאי התעסוקה העיקריים. מחקרים קודמים (כהן ואחרים, טרם פורסם) הצביעו על כך שלא אקדמאים עולים בשכרם על אקדמאים צעירים על גיל 30 והיפוך המגמה מתרחש לאחר מכן. לפיכך, בעוד שהמצא לגבי תעסוקה רבה יותר של מי שעבדו בגיל ההתבגרות בשלב המאוחר יותר בחייהם נראית סבירה, את ההשלכות על השכר ראוי לבדוק בשלבים מאוחרים יותר.

ביבליוגרפיה

הביטוח הלאומי, הדוח השנתי (סקירה שנתית), שנים שונות.

הביטוח הלאומי, תנאי הזכאות לקצבת ילדים, 26.5.21

<https://www.btl.gov.il/benefits/children/Pages.aspx?תנאי20%זכאות>

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2018), סקר כוח אדם, רבעון רביעי ונתונים שנתיים של 2017. אנדבלד, מ. היר, א. כראדי, ל. וגוטליב ד. "דו"ח העוני והפערים החברתיים", המוסד לביטוח לאומי, שנים שונות

Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of marriage and family*, 72(3), 650-666.

Amato, P. R., & Anthony, C. J. (2014). Estimating the effects of parental divorce and death with fixed effects models. *Journal of Marriage and Family*, 76(2), 370-386.

Bernardi, F. & Boertien, D. (2016). Understanding heterogeneity in the effects of parental separation on educational attainment in Britain: Do children from lower educational backgrounds have less to lose? *European Sociological Review*, 32(6), 807-819.

Bernardi, F., & Boertien, D. (2017). Explaining conflicting results in research on the heterogeneous effects of parental separation on children's educational attainment according to social background. *European Journal of Population*, 33(2), 243-266.

Bernardi & D. Mortelmans (Eds.), *Lone parenthood in the life course*. Cham, Switzerland: Springer.

Endeweld, M., Herbst-Debby, A., & Kaplan, A. (2021). Do the Privileged Always Win? Economic Consequences of Divorce by Income and Gender Groups. *Social Indicators Research*, 1-24.

Goldscheider, F., Bernhardt, E., & Lappegård, T. (2015). The gender revolution: A framework for understanding changing family and demographic behavior. *Population and development review*, 41(2), 207-239.

Gong, X., Cassells, R., & Duncan, A. (2012). Does part-time work at school impact on going to university? Canberra, Australia: National Centre for Vocational Education and Training (NCVER).

Hacker, Daphna (2017). *Legalized families in the era of bordered globalization*. Cambridge University Press.

Härkönen, Juho (2018). Single-mother poverty: How much do educational differences in single motherhood matter? In R. Nieuwenhuis & L. C. Maldonado (Eds.), *The triple bind of single-parent families: Resources, employment and policies to improve wellbeing* (pp. 31–

- Härkönen, Juho, Bernardi, Fabrizio, & Boertien, Diederik (2017). Family dynamics and child outcomes: An overview of research and open questions. *European Journal of Population*, 33(2), 163–184.
- Härkönen, Juho, & Dronkers, Jaap (2006). Stability and change in the educational gradient of divorce: A comparison of seventeen countries. *European Sociological Review*, 22(5), 501–517.
- Herbst-Debby, A., Endeweld, M., & Kaplan, A. (2021). Differentiated routes to vulnerability: Marital status, children, gender and poverty. *Advances in Life Course Research*, 100418.
- Hwang, N., & Domina, T. (2017). The links between youth employment and educational attainment across racial groups. *Journal of Research on Adolescence*, 27(2), 312-327.
- ILO–International Labour Organization (2013). *World report on child labour: Economic vulnerability, social protection and the fight against child labour*. Geneva.
- ILO–International Labour Organization (2017). *Global estimates of child labour: Results and trends, 2012–2016*. Retrieved May 26, 2021, from https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_575499/lang--en/index.htm
- Jansen, M., Mortelmans, D., & Snoeckx, L. (2009). Repartnering and (re)employment: Strategies to cope with the economic consequences of partnership dissolution. *Journal of Marriage and Family*, 71(5), 1271–1293.
- Kaplan, A., & Herbst, A. (2015). Stratified patterns of divorce: Earnings, education, and gender. *Demographic Research*, 32, 949-982.
- Maslauskaitė, A. (2017). Single mothers always lose? Union dissolution and perceived changes in material well-being in Lithuania. *Journal of Divorce & Remarriage*, 58(8), 614-630.
- McLanahan, Sara, Tach, Laura, & Schneider, Daniel (2013). The causal effects of father absence. *Annual Review of Sociology*, 39(1), 399–427.
- McLanahan S, Jacobsen W (2014) Diverging destinies revisited. In: Amato PR, Booth A, McHale SM, Van Hook J (eds) *Families in an era of increasing inequality: Diverging destinies*. Springer, New York, p 3-24
- Mortelmans, D., Van den Berg, L., & Thielemans, G. (2020). Coping strategies of migrant ex-partners. Does work, family, or a new partner help you through the dark times? In D. Mortelmans (Ed.), *Divorce in Europe* (pp. 183–209). Springer.
- Mortimer, J.T. (2003). *Working and growing up in America* (Vol. 2). Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Mortimer J.T. (2010). The benefits and risks of adolescent employment. *The Prevention Researcher*, 17(2), 1-9.

- Neyt, B., Omev, E., Verhaest, D., & Baert, S. (2019). Does student work really affect educational outcomes? A review of the literature. *Journal of Economic Surveys*, 33(3), 896-921.
- OECD (2019a). Family dissolution and children. OECD family database. Retrieved May 25, 2021, from https://www.oecd.org/els/family/SF_3_2_Family_dissolution_children.pdf
- OECD (2019b). Maternal employment rates. OECD family database. Retrieved May 25, 2021, from https://www.oecd.org/els/family/LMF1_2_Maternal_Employment.pdf
- OECD (2021). Fertility rates. OECD iLibrary. Retrieved May 25, 2021, from https://www.oecd-ilibrary.org/social-issues-migration-health/fertility-rates/indicator/english_8272fb01-en
- Raz-Yurovich, L. (2013). Divorce penalty or divorce premium? A longitudinal analysis of the consequences of divorce for men's and women's economic activity. *European Sociological Review*, 29(2), 373–385.
- Staff, J., Mont'Alvao, A., & Mortimer, J. T. (2015). Children at work. In R. M. Lerner (Ed.), *Handbook of child psychology and developmental science* (Vol. IV, pp. 1–30). Wiley.
- Staff, J., Schulenberg, J.E., & Bachman, J.G. (2010). Adolescent work intensity, school performance, and academic engagement. *Sociology of Education*, 83(3), 183-200.
- Staff, J., Yetter, A.M., Cundiff, K., Ramirez, N., Vuolo, M., & Mortimer, J.T. (2020). Is adolescent employment still a risk factor for high school dropout? *Journal of Research on Adolescence*, 30(2), 406-422.

לוחות ונספחים

לוח 1: מקדמי רגרסיה לוגיסטית (SE-ו) לניבוי תעסוקה בגילאי 15-17

מודל 1 - כולם	מודל 2 - נשים	מודל 3 - גברים	
			בנות
			מצב משפחתי של ההורים (הבסיס: נשואים)
0.22 (0.22)	0.60 (0.25)**	0.38 (0.22)*	גרושים
-0.05 (0.42)	0.18 (0.43)	0.29 (0.40)	אלמנים
			חמישון הכנסה נטו לנפש תקנית במשפחה (הבסיס חמישון 3)
-0.94 (0.18)***	-1.05 (0.29)***	-0.95 (0.22)***	חמישון 1
-0.47 (0.15)***	-0.58 (0.24)**	-0.43 (0.19)**	חמישון 2
-0.12 (0.15)	-0.18 (0.19)	-0.05 (0.22)	חמישון 4
-0.26 (0.17)	0.01 (0.24)	0.55 (0.23)**	חמישון 5
1.88 (0.07)***	2.04 (0.11)***	1.76 (0.09)***	גיל
-0.03 (0.01)**	-0.02 (0.02)	-0.03 (0.01)*	גיל האם
-0.20 (0.19)	-0.02 (0.28)	-0.36 (0.25)	המצאות ילדים קטנים במשק הבית
-1.18 (0.17)***	-2.99 (0.31)***	-0.05 (0.20)	ערבים
-0.05 (0.21)	-0.11 (0.31)	0.03 (0.28)	עולים
-2.31 (0.24)***	-2.50 (0.39)***	-1.97 (0.30)***	חרדים
אינטראקציות			
0.52 (0.31)*			גרושים*בנות
0.12 (0.57)			אלמנים*בנות
-	-	-	Constant
31.55(1.24)***	34.79(2.02)***	29.79(1.59)***	N
12,585	6,393	6,192	Chi ²
808.04	371.32	432.87	

לוח 2: מקדמי רגרסיה לוגיסטית (ו-SE) לניבוי הסיכויים להתחיל בלימודים אקדמיים

נשים	גברים	כולם	
Model 3	Model 2	Model 1	
-0.085***	-0.163***	-0.130***	מספר שנות עבודה בגיל 15-17 (0 עד 3)
-0.03	-0.03	-0.02	
0.302***	0.462***	0.363***	לוג הכנסה נטו בגיל 14
-0.02	-0.03	-0.02	
-0.041***	-0.128***	-0.068***	מספר נפשות בבית בגיל 14
-0.01	-0.01	-0.01	
-0.069***	-0.047***	-0.060***	מספר שנות גירושי הורים בגיל 12-18
-0.01	-0.01	-0.01	
0.002	-0.093**	-0.065**	מגורים בפריפריה בגיל 17
-0.04	-0.04	-0.03	
משתני משפחה בבגרות צעירה			
-0.033***	0.006	-0.031***	מספר שננת נישואין עד גיל 28
-0.01	-0.02	-0.01	
-0.194***	-0.402***	-0.192***	מספר ילדים
-0.03	-0.05	-0.02	
השתייכות לקבוצות אוכלוסייה			
-	-	1.114***	נשים
		-0.03	
-1.185***	-1.158***	-1.236***	ערבים
-0.06	-0.06	-0.04	
-0.458***	-0.391***	-0.416***	עולים
-0.07	-0.07	-0.05	
0.890***	-1.272***	-0.08	חרדים
-0.08	-0.09	-0.05	
-2.302***	-4.470***	-3.797***	Constant
-0.27	-0.34	-0.21	
12,908	13,264	26,172	N
0.115	0.161	0.142	Adj. R squared

לוח 3: מקדמי רגרסיה לוגיסטית (ו-SE) לניבוי הסיכויים לסיים לימודים אקדמיים (לפחות ב.א.)

נשים	גברים	כולם	
Model 3	Model 2	Model 1	
תעסוקה בגיל ההתגברות			
-0.120***	-0.171***	-0.154***	מספר שנות עבודה בגיל 15-17 (0 עד 3)
-0.03	-0.03	-0.02	
משתני משפחה בגיל ההתגברות			
0.369***	0.587***	0.453***	לוג הכנסה נטו בגיל 14
-0.03	-0.03	-0.02	
-0.063***	-0.132***	-0.083***	מספר נפשות בבית בגיל 14
-0.01	-0.02	-0.01	
-0.064***	-0.051***	-0.059***	מספר שנות גירושי הורים בגיל 12-18
-0.01	-0.01	-0.01	
-0.062	-0.170***	-0.121***	מגורים בפריפריה בגיל 17
-0.04	-0.05	-0.03	
משתני משפחה בתקופת גיל ההתגברות			
-0.013	0.016	-0.009	מספר שנות נישואין עד גיל 28
-0.01	-0.02	-0.01	
-0.244***	-0.465***	-0.266***	מספר ילדים
-0.03	-0.06	-0.02	
השתייכות לקבוצות אוכלוסייה			
-	-	1.126***	נשים
		-0.03	
-0.946***	-0.938***	-0.972***	ערבים
-0.06	-0.08	-0.05	
-0.526***	-0.286***	-0.422***	עולים
-0.07	-0.08	-0.05	
0.017	-1.215***	-0.383***	חרדים
-0.07	-0.12	-0.06	
-3.545***	-6.667***	-5.448***	Constant
-0.3	-0.41	-0.25	
12,908	13,264	26,172	N
0.101	0.145	0.141	Adj. R squared

לוח 4: מקדמי רגרסיה לוגיסטית (ו-SE) לניבוי הסיכויים ללמוד באוניברסיטה

נשים	גברים	כולם	
Model 3	Model 2	Model 1	
תעסוקה בגיל ההתבגרות			
-0.191***	-0.163***	-0.181***	מספר שנות עבודה בגיל 15-17 (0 עד 3)
-0.04	-0.04	-0.03	
מאפייני משפחה בגיל ההתבגרות			
0.161***	0.230***	0.193***	לוג הכנסה נטו בגיל 14
-0.03	-0.04	-0.03	
-0.028	-0.01	-0.027*	מספר נפשות בבית בגיל 14
-0.02	-0.02	-0.01	
-0.034**	-0.029	-0.032**	מספר שנות גירושי הורים בגיל 12-18
-0.02	-0.02	-0.01	
-0.434***	-0.464***	-0.441***	מגורים בפריפריה בגיל 17
-0.06	-0.07	-0.04	
משתני משפחה בגיל ההתבגרות			
0.01	0.006	0.014	מספר שננות נישואין עד גיל 28
-0.02	-0.03	-0.01	
-0.394***	-0.329***	-0.393***	מספר ילדים
-0.05	-0.09	-0.04	
השתייכות לקבוצות אוכלוסייה			
-	-	0.159***	נשים
		-0.04	
0.127	-0.371***	-0.053	ערבים
-0.1	-0.12	-0.07	
-0.049	0.059	-0.007	עולים
-0.1	-0.12	-0.08	
-1.652***	-0.562***	-1.357***	חרדים
-0.16	-0.19	-0.12	
-1.846***	-2.917***	-2.399***	Constant
-0.4	-0.51	-0.31	
7,325	4,758	12,083	N
0.093	0.033	0.067	Adj. R squared

לוח 5: רגרסיית שכר לבני 19-28 (Heckman)

גברים	נשים	כולם	לוג שכר חודשי
0	0.01***	0	חמישון הכנסת הורים בגיל 14
0	0.01	0	מספר שנות עבודה בין גיל 15 ל-17
-0.01**	0	-0.01***	מספר שנות גירושי הורים (12-18)
		-0.27***	נשים
-0.03**	-0.01	-0.03***	עולים
0.08***	0.10***	0.08***	גיל
0.10***	0.08***	0.11***	נשואים
-0.38***	-0.43***	-0.43***	לומד בשנה השוטפת
ענף כלכלי (הבסיס: שירותים אחרים):			
0.38***	0.23***	0.25***	מגזר ציבורי
0.41***	0.34***	0.41***	חשמל ומים
-0.22***	-0.05***	-0.08***	חינוך ותרבות
0.10***	0.20***	0.17***	שרותים מקצועיים
0.12***	0.16***	0.15***	ענפים מסורתיים (חקלאות, בנייה, תעשייה)
0.51***	0.41***	0.46***	הייטק
-0.07***	0.04***	0	יש ב.א.
6.63***	6.02***	6.64***	_cons
האם עובדים.ות			
		0.14***	נשים
0.15***	0.14***	0.13***	גיל
0.07***	0.02	0.03***	מגורים בפריפריה
0.45***	-0.38***	0.03**	ערבים
-0.45***	0.40***	-0.04***	חרדים
0.19***	0.17***	0.20***	מספר שנות עבודה בין גיל 15 ל-17
-1.04***	-1.21***	-1.03***	מקבל ק. נכות
-0.12***	-0.28***	-0.22***	מספר ילדים
0.27***	0.35***	0.37***	האם לומד בשנה זו
-2.93***	-2.27***	-2.49***	_cons
-1.47***	-1.49***	-1.62***	/athrho
-0.12***	-0.19***	-0.12***	/lnsigma
135317	131139	266456	Statistics

נספח: נתונים תיאוריים

א. נתונים תיאוריים לשאלת המחקר על תעסוקת בני נוער

סה"כ	נערות	נערים	
15.999	15.999	15.999	גיל ממוצע
15.5%	15.0%	16.1%	הורים גרושים
4.6%	5.0%	4.2%	הורים אלמנים
79.9%	80.0%	79.7%	הורים נשואים
42.172	42.026	42.324	גיל אמא
13.8%	14.7%	13.0%	יש ילדים עד גיל 3
139,963	140,083	139,839	הכנסה נטו משפחתית לשנה (ש"ח)
37,893	37,951	37,833	הכנסה פנויה לנפש תקינית לשנה (ש"ח)
2,507	1,767	3,272	שכר הנוער בש"ח לשנה
1.411	1.238	1.590	מספר חודשי עבודה
14.7%	13.0%	16.5%	שיעור מועסקים בני 15-17
27.0%	26.3%	27.7%	ערבים
8.4%	8.7%	8.1%	עולים
13.0%	11.9%	14.2%	חרדים

ב. מספר חודשי עבודה של בני ובנות גילאי 15-17

מספר חודשי עבודה	אחוז המועסקים	אחוז מצטבר
0	66.95	66.95
1	7.98	74.93
2	6.29	81.22
3	4.04	85.26
4	2.87	88.13
5	2.2	90.33
6	1.93	92.26
7	1.63	93.89
8	1.08	94.97
9	1.12	96.09
10	0.96	97.05
11	0.74	97.79
12	2.21	100.00

ג. נתונים תיאוריים לשאלות על השכלה ותעסוקה של בני הנוער בגילאי 19-28

נשים (N=14,120)	גברים (N=14,290)	סה"כ (N=28,410)	
			לימודים אקדמיים ותעסוקה
53.80%	34.70%	44.20%	התחילו ללמוד לימודים אקדמיים עד גיל 28
39.80%	22.10%	30.90%	סיימו שלוש שנות לימוד אקדמי עד גיל 28
17.40%	12.30%	14.80%	שיעור לומדים באוניברסיטאות (מבין הלומדים)
77.3%	73.6%	75.4%	שיעור עובדים (%) בגילאי 19-28
3,490	4,403	3,952	שכר ממוצע בש"ח לחודש בגילאי 19-28
			עבודה בגיל ההתבגרות
0.35	0.49	0.42	מספר שנות עבודה ממוצע בין השנים 15-17
1.90%	4.10%	3.10%	החלק של הנערה/ה בסך הכנסת המשפחה בגיל 17
			משתני רקע משפחתי
126,004	126,559	126,278	הכנסת המשפחה בש"ח לשנה בגיל 14
5.89	5.82	5.85	מספר נפשות במשפחה בגיל 14
0.59	0.61	0.6	מספר שנות גירושי הורים בגילאי 12-18
36.00%	35.90%	35.90%	מספר גרים בפריפריה (מחוז צפון ודרום) בגיל 17
3.64	2.03	2.83	מספר שנות נישואין עד גיל 28
1.18	0.67	0.92	מספר ילדים עד גיל 28
2.1%	2.9%	2.5%	שיעור מקבלי קצבת נכות
			קבוצות אוכלוסייה
		49.70%	נשים
21.10%	22.20%	21.70%	ערבים
12.60%	11.70%	12.10%	עולים משנות ה-90 ואילך
11.60%	12.50%	12.10%	יהודים חרדים

Abstract

This study examines the mobility among adolescents in Israel after the transition to young adulthood, focusing on local and gender effects on this process. Specifically, the connections between socioeconomic status of adolescence, changes in the marital status of parents and employment in adolescence. In addition, the effect of all those on higher education and wages in the young adult.

In literature on employment of adolescence there is a dispute regarding the question in which socioeconomic positions adolescence employment is more common, and what its consequences are on the continuation of life. In the face of these disputes, the present study has three goals: one, to examine whether economic status and family status of the parents of adolescence are related to employment at this age, and if so, in which way. The second, to examine how employment in the age of adolescence, combined with the economic and family status of parents, affects their higher education in the young adulthood (until age 28). The third, to examine how employment in adolescence affects, combined with the economic and family status of parents, their employment at the young adult stage (until age 28). The study is based on Israeli administrative data from the National Insurance Institute. The file includes data on adolescence, marital status and economic status of the parents aged as well as data on the beginning, termination and the type of higher education they have purchased up to the age of 28 and their wages to this age. The findings of the study teach about the complexity of adolescence in the context of social equality. Adolescence employment is more common among boys compared to girls, and is more frequently in the middle class compared to the lower status. At the same time, a change in the marital status of parents among girls raises their chances of employment in comparison to girls who have not experienced such a change. As for the influence of adolescence on higher education, the findings show that among the two genders, and without connection to the economic status of parents, intensive employment reduces the chances of starting learning higher education, finish 3 years of schooling in an institution for higher education, and study in universities compared with a colleges. The effects of employment adolescents on employment and level of wages in the young adult is complex: while intense employment in adolescence raises the chances of wages, wages (depending on the probability of work) are lower. Future studies will examine whether these implications of adolescence on wages are also continued beyond the age of 30.

Mobility of adolescents and young adults in the context of family changes

Anat Herbst-Debby, Amit Kaplan
Miri Endeweld and Noa Aschouche

Mobility of adolescents and young adults in the context of family changes

Anat Herbst-Debby, Amit Kaplan
Miri Endeweld and Noa Aschouche

